

Framtidsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2023

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2023 (RP 154/2022 rd): Ärendet har remitterats till framtidsutskottet för utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 27.10.2022.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- finansråd Pekka Moren, finansministeriet
- budgetråd Johanna von Knorring, finansministeriet
- avdelningschef Juha Kilponen, Finlands Bank
- direktör Liisa Savunen, Finlands Akademi
- direktör Hannu Kemppainen, Business Finland Oy
- juristchef Jesse Collin, Börsstiftelsen i Finland
- verkställande direktör Aki Kangasharju, Näringslivets forskningsinstitut ETLA.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Vid beredningen av utlåtandet hörde framtidsutskottet sakkunniga särskilt om finansieringen av den gröna omställningen, forskning och utveckling (FoU), Finland och världsekonomin i stort samt om framtidsutsikterna.

Utfrågningarna utmynnade i en i betydande grad enhetlig lägesbild samt alternativa scenarier för framtiden för Finland och världsekonomin på kort, medellång och lång sikt.

Såsom en sakkunnig som framtidsutskottet hörde uttryckte det "*beskriver oberäknelighet de ekonomiska utsikterna bättre än osäkerhet*".

Lägesbild

De ekonomiska experter som utskottet hörde såg inte en plötslig ekonomisk kollaps eller panik som sannolik, men de trodde att den ekonomiska tillväxten skulle avta eller börja minska. Den

Utlåtande FrUU 5/2022 rd

första oberäknelighetsfaktorn gäller huruvida den avtagande tillväxten blir långvarig och fördjupas till en recession och huruvida recessionen fördjupas till en långvarigare lågkonjunktur.

Exempelvis OECD har sänkt sina tillväxtprognoser, men förutspår ännu ingen global lågkonjunktur. Internationella valutafonden (IMF) förutspår på sin sida att inflationen på kort sikt, som i september 2022 är 10 procent i euroområdet och 8,4 procent i Finland, kommer att stiga ytterligare, men sedan avta till cirka 4 procent globalt och även i euroområdet redan nästa år till 5–6 procent, vilket ändå ligger långt från målet på 2 procent. Enligt Finlands Bank avtar den ekonomiska tillväxten 2023 och sannolikheten för en lindrig recession är mycket stor. Enligt Finlands Banks prognos krymper Finlands ekonomi med 0,3 procent 2023, vilket också förutspår att den gynnsamma sysselsättningsutvecklingen upphör.

Vid sidan av dessa negativa ekonomiska utsikter lyfte experterna också fram vissa goda signaler, såsom företagssektorns goda lönsamhet såväl i USA och euroområdet som i Finland. Företagen har överfört de höjda produktionskostnaderna till priserna och företagens balansräkningar är i skick. En annan positiv signal som lyftes fram är att ekonomin snabbt har återhämtat sig efter coronapandemin, vilket till exempel nästan världen över syns i form av rekordsysselsättning.

De sakkunniga som yttrade sig om ekonomin till framtidsutskottet var dock rätt eniga om att risknivån i ekonomin har stigit. Betydande riskfaktorer är bland annat högre räntor och inflation. På kort sikt beror den snabbt ökade inflationen på kriget och energikrisen. Andra orsaker till inflationsökningen är enligt de sakkunniga också en god sysselsättnings- och inkomstnivå och den höga efterfrågan som dessa orsakar samt den finanspolitiska stimulansen. Den tredje drivkraften för inflationen utgörs av problemen i de globala värdekedjorna i fråga om utbudet, som började redan under pandemin, då till exempel hamnarna i Kina stängdes på grund av covid-19. Också Rysslands angrepp på Ukraina har påverkat de globala värdekedjorna. För närvarande förklaras bara hälften av den accelererande inflationen av energin, och risken är att inflationen blir bredare och långvarig. En utdragen kris kan enligt en sakkunnig leda till att globaliseringstrenden vänder, det vill säga att världen övergår till en allt mer decentraliserad produktion, vilket också innebär att produktionen blir dyrare. Det kan enligt en sakkunnig leda till en mer bestående inflation.

I fråga om det ekonomiska läget i Finland betonade experterna de exceptionella händelserna sedan 2019. Eftersom osäkerheten och oberäkneligheten ökar, krävs det beredskap för resiliensens och den övergripande säkerhetens skull. Försörjningsberedskapen och beslutsförmågan är på en god nivå i Finland, men det finns inte längre några ekonomiska buffertar, vilket enligt de sakkunniga är Finlands största bekymmer. Coronakrisen och investeringarna i försvaret har ytterligare ökat den offentliga skulden, som enligt de sakkunniga också ökar på grund av energiåtgärderna och den gröna omställningen. Dessutom påpekade sakkunniga att Finlands utmaning även utan kriser och chocker är hållbarhetsunderskottet, och därför kan ekonomin på längre sikt inte finansiera välfärdsstaten i dess nuvarande form.

Framtidsutskottet har under hela valperioden betonat att trots de senaste årens kriser och chocker hör hållbarhetsunderskottet och ökningen av den offentliga skulden till Finlands största framtidsutmaningar. Till exempel i sitt utlåtande om EU-kommissionens meddelande om den europeiska gröna given (FrUU 1/2020 rd — E 61/2019 rd) betonade framtidsutskottet "att vi trots pandemin också måste ta hänsyn till andra utmaningar i vårt samhälle".

Utlåtande FrUU 5/2022 rd

le. Under hösten 2019 och i början av 2020 hörde utskottet ett stort antal sakkunniga om flaskhalsar och villkor i det finländska välfärdssamhället. Redan före coronapandemin stod det klart att det finns utmaningar som hänför sig till bland annat försörjningskvoten, tillgången på arbetskraft och kompetensen hos arbetskraften, skattebasen, folkhälsan, den regionala ojämlikheten och många andra grundpelare i vårt samhälle. Dessa problem kvarstår trots covid-19-pandemin. I själva verket kan pandemin ytterligare framhäva dem, till exempel genom att försvaga den finansiella basen för välfärdssamhället."

På motsvarande sätt påpekade framtidsutskottet i sitt utlåtande om den säkerhetspolitiska miljön (FrUU 22/2022 rd — SRR 1/2022 rd) att trots att Finland inom den närmaste framtiden måste bereda sig på aktuella säkerhetshot i synnerhet till följd av Rysslands oförutsedda och aggressiva militära verksamhet har de största riskerna med tanke på den övergripande säkerheten på lång sikt fortfarande att göra med redan identifierade nationella och globala utmaningar, till exempel i fråga om hållbar utveckling, försörjningskvoten och finansieringsbasen för välfärdssamhället, världsekonomin samt den globala ojämlikheten.

Också den gröna omställningen skapar en ny situation i ekonomin. Enligt en sakkunnig som yttrat sig om finansieringen av den gröna omställningen sker utvecklingen av mätare, finansmarknaden och affärsekosystemen samt investeringsmiljön, forskningen, kompetensen och förvaltningen och andra motsvarande strukturer långsamt. Som exempel nämnde den sakkunniga att det tog 20 år att modellera konsekvenserna av åldrandet i EU. Rysslands angreppskrig mot Ukraina har dock påskyndat utfasningen av den ryska fossila energin och samtidigt påskyndat den gröna omställningen. I Finland har helhetsbilden av och handlingsplanen för den gröna omställningen beretts 2022 i en arbetsgrupp för finansieringen av den gröna omställningen som leds av finansministeriet i egenskap av ordförande. Arbetsgruppen engagerar intressentgrupper på bred front och ska slutföra sitt arbete före utgången av 2022.

Forskning och utveckling skapar en grund för att klara sig i föränderliga förhållanden samt för en kunskapsintensiv och innovationsdriven ekonomisk tillväxt. Enligt de sakkunniga som yttrade sig om forskning och utveckling ligger Finlands satsning på FoU-verksamhet något över EU-genomsnittet i relation till bruttonationalprodukten och på en genomsnittlig nordisk nivå. I början av millenniet var Finlands relationstal på samma nivå som hos de globala innovationsledarna. Under förra delen av förra årtiondet minskade Finland dock sin finansiering och blev efter konkurrenternas utveckling och förlorade sin ställning som föregångare, och har inte nått en nivå på tre procent av bnp efter 2014. Olika aktörer har drabbats olika av minskningen av FoU-utgifterna. Till exempel när det gäller högskolornas forskningsutgifter har vår relativa ställning bevarats bättre än i fråga om företagens FoU-utgifter.

Betydelsen av forskning och utveckling för försörjningsberedskapen och resiliensen har ökat också i och med förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön. Framtidsutskottet betonade därför redan i sitt utlåtande om den aktuella redogörelsen om förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön (FrUU 2/2022 rd — SRR 1/2022 rd) "att den tekniska kompetensen och den tekniska försörjningsberedskapen har fått ökad strategisk betydelse i säkerhetspolitiken. Därför måste Finland ännu bättre sörja för sin tekniska kompetens och även för självförsörjningen i fråga om strategisk teknik."

Utlåtande FrUU 5/2022 rd

Scenarier

Enligt de sakkunniga som utskottet har hört är alternativa scenarier på kort och medellång sikt följande:

- Bnp-tillväxten sjunker 2023 till minus eller noll, varefter tillväxten kommer tillbaka. Enligt en sakkunnig har man tidigare åstadkommit detta genom en liten räntehöjning.
- Centralbankerna överreagerar på kortvariga inflationsdrivande faktorer, vilket skulle leda till att det först blir en recession innan ekonomin igen börjar växa.
- Drivkrafterna för inflationen förblir permanenta, vilket innebär att penningpolitiken måste vara stramare för att inflationen ska fås ner. Om ekonomin inte tål räntehöjningar och en åtstramad penningpolitik uppstår det omfattande problem med värdekedjorna, inflationen tilltar ytterligare och det blir stagflation.
- Exempelvis ökade investeringar i den gröna omställningen och försvaret kan stimulera även andra delar av ekonomin och påskynda den ekonomiska tillväxten. På medellång sikt påverkas den ekonomiska utvecklingen särskilt av hur EU-länderna lyckas lösa energikrisen.
- Enligt en sakkunnig som utskottet hört drabbas företag och hushåll av prisstegringar, och därför sjunker levnadsstandarden på kort och medellång sikt, vad man än gör.

I fråga om ett långsiktigt scenario betonade de ekonomiska sakkunniga som utskottet hört att den långvariga skuldsättningen i de offentliga finanserna i Finland har lett till att räntorna på Finlands offentliga skuld har stigit över den riskfria räntenivån på tyska statslån. Efter denna gräns måste köpare av statsobligationer hittas på marknaden, varvid lånefinansieringen blir dyrare och ränteriskerna ökar. Enligt de sakkunniga räcker det alltså inte att Finland håller sig på EU-ländernas medelnivå när det gäller skuldsättningen, eftersom Italiens kraftiga skuldsättning snedvrider situationen så att det inte räcker att hålla sig till medeltalet för att nå en riskfri räntenivå. Eftersom buffertarna för de offentliga finanserna redan har ätits upp på grund av den ökade ränterisken till följd av skuldsättningen, är Finland enligt de sakkunniga i svag ställning när det gäller att ta emot till exempel de långvariga effekterna av Rysslands aggressionskrig och andra motsvarande kommande chocker.

De långsiktiga prognoserna påverkas också i hög grad av utvecklingen av arbetsproduktiviteten. Enligt de sakkunniga har produktivitetsökningen varit svag i Finland på 2000-talet samtidigt som skuldsättningen har varit snabb – sedan 2008 har skuldbeloppet fördubblats i förhållande till bruttonationalprodukten. Trots att detta relationstal nu sjunker på grund av inflationen, kommer den snart att börja öka igen när räntan på skulden stiger.

De sakkunniga påminde också om att Finland redan länge fört en moderat lönepolitik och minskat företagens bikostnader genom konkurrenskraftsåtgärder. Enligt de sakkunniga har detta förfarande redan kommit till vägs ände och är nu till skada för arbetslivets attraktionskraft och tillgången på yrkeskunig, utländsk arbetskraft. Om produktiviteten inte kan höjas, ökar dock trycket på att fortsätta med "lönedumpnings"-trenden, anser sakkunniga.

Enligt Finlands Banks prognos ligger Finlands ekonomiska tillväxt på 1,2 procent under 2020- och 2030-talen, men avtar därefter till 0,5 procent per år. Bakgrunden till prognosen är bland annat befolkningsutvecklingen och de tjänster som den förutsätter, vilka binder en allt större del av arbetskraften. Det här försvårar lösningen på problemet med hållbarheten i de offentliga finanser-

Utlåtande FrUU 5/2022 rd

na. Om man inte tar itu med hållbarhetsunderskottet finns det enligt en sakkunnig som yttrat sig i frågan en risk för att skuldens stora andel av bruttonationalprodukten leder till att räntan på statskulden höjs och att ränteutgifterna i sin tur leder till att staten behöver skuldsätta sig ytterligare.

Vad borde man göra för att de positiva scenarierna ska förverkligas och de negativa scenarierna undvikas?

De sakkunniga som framtidsutskottet hörde rekommenderade också vissa åtgärder med hjälp av vilka man kan förbättra chanserna till att de positiva scenarierna förverkligas och minska sannolikheten för att de negativa scenarierna förverkligas:

- Penning- och finanspolitiken måste sörja för prisstabilitet och skuldtålighet för att välfärdens stabila utveckling och köpkraft ska kunna tryggas på lång sikt. Det räcker inte för Finland att inte vara sämst i euroområdet. På grund av trenderna i fråga om åldrandet och befolkningsutvecklingen bör Finland sikta på att höra till de bästa i euroområdet när det gäller nivån på den offentliga skulden.
- När det gäller den riskfria räntenivån är det i praktiken Tyskland som fastställer den riskfria räntenivån. Med tanke på resiliensen är det därför viktigt att hålla sig nära nivån på räntan på tyska statslån, vilket skapar en buffert som kan användas för att finansiera tillfälliga åtgärder med lån vid kriser.
- Det behövs riktade åtgärder för att lösa energikrisen. Hushållen och företagen har reagerat effektivt på energikrisen genom att spara energi. Även påskyndandet av den tekniska omställningen är en bra sak på lång sikt.
- Vi måste fatta beslut som ökar den ekonomiska tillväxten i ett land vars befolkning åldras snabbare än i resten av Europa. Vi måste aggressivt sträva efter att åstadkomma strukturreformer som skapar sysselsättning och ekonomisk tillväxt.
- Vi måste fullt ut utnyttja de nya möjligheter som uppstår till följd av den gröna omställningen, säkerhetslösningarna och det transatlantiska samarbetet som förstärks av försvarsinvesteringarna.
- Produktiviteten måste kunna höjas. De offentliga utvecklingsåtgärderna måste i fortsättningen inriktas särskilt på ökad produktivitet.
- Forskning och utveckling (FoU) är ett mycket viktigt sätt att förbättra produktiviteten. Det är ett välkommet mål att höja Finlands FoU-satsningar till 4 procent av bnp. Det är den nivå på vilken toppländerna för närvarande satsar på FoU.
- Enbart en ökning av FoU-finansieringen hjälper dock inte, utan företagens verksamhetsmiljö måste vara så lockande att det lönar sig att hålla FoU-verksamheten kvar i Finland. Offentliga satsningar bör därför kombineras med en radikal konkurrenskraftspolitik.
- Internationellt sett satsar Finland mycket på forskning, men lite på åtkomsten till marknaden för de innovationer som forskningen genererar.
- Den offentliga sektorn kan främja innovationer genom att genom sina upphandlingar målmedvetet skapa en ny typ av efterfrågan och möjligheter till pilotförsök med nya lösningar. Det lönar sig att snabbt utveckla och testa verksamhetsmodeller på ekosystemnivå. Finland bör inom utvalda områden sträva efter att vara världens bästa innovations- och försöksmiljö.
- Uppstartsföretag som uppkommit genom FoU-verksamhet bör kunna skalas upp i Finland för att de inte skulle säljas till internationella investerare innan nyttan realiserats. En utmaning i vårt FoU-system är bristen på sådan riskdelande scale up-finansiering som unga produktionsföretag behöver när de utvecklar sina produktionsprocesser från försöksnivå till full produk-

Utlåtande FrUU 5/2022 rd

tionsnivå. Scale up-finansieringens ställning som flaskhals för tillväxten har konstaterats till exempel i Business Finlands externa utvärdering (2021).

— Efter den stora depressionen på 1990-talet ökades FoU-utgifterna genom ett nära samarbete mellan företag och universitet. Denna verksamhet har minskat under årens lopp. Grundforskning blir outnyttjad om företagen inte kan delta. Företagen vet också vad som behövs på marknaden, vilket ökar verkningsfullheten hos produktutvecklingen vid universiteten.

— Högklassiga och starka forsknings- och kompetenskluster, såsom Finlands Akademis flaggskeppsprogram och Business Finlands Lokomotivföretagsverksamhet, behöver stödjas på lång sikt. Finlands Akademi och Business Finland arbetar intensivt tillsammans för att lösa den utmaning som identifierats i båda organisationernas internationella utvärdering, det vill säga den bristande finansieringen av tillämpad forskning, samarbete mellan forskare och företag samt av verifiering och kommersialisering av forskningsbaserade lösningar.

— De 29 forskningsinfrastrukturer som valts ut för den färdplan som kommittén för forskningsinfrastruktur utarbetat för 2021—2024 har enligt uppgifterna i färdplansansökningarna finansierats med sammanlagt en miljard euro åren 2015—2019. Byggandet och uppdateringen av forskningsinfrastrukturen kräver långsiktiga investeringar. Budgetpropositionens satsningar på att forskningsinfrastrukturerna hålls tidsenliga, på datahanteringen inom vetenskap och på kalkyleringen är betydande när det gäller att främja forskningens kvalitet, förnyelseförmåga, samhälleliga genomslag och internationella samarbete.

— Utöver kompetensutvecklingen i Finland kommer vi att behöva invandring av proffs för att trygga en hållbar välfärd. Ett gott exempel på hur internationella experter lockas till Finland är Business Finlands Talent Boost-verksamhet i Indien, som har lett till att antalet indiska sökande till högskolor i Finland har fördubblats och att indiska personer har beviljats över 20 procent fler studieplatser vid våra högskolor.

— Finlands utmaning är att höjningen av utbildningsnivån avtar. Vi måste satsa på utbildningens kvantitet och kvalitet och aktivt öka incitamenten för utbildning, arbetskraftsinvandringen och internationell rekrytering.

— Också incitamenten för sysselsättning måste stärkas.

— År 2017 publicerade OECD en helhetsbedömning av Finlands forsknings- och innovationssystem. Det huvudsakliga budskapet enligt bedömningen var att Finland behöver en vision för forsknings- och innovationsverksamheten som är gemensam för beslutsfattarna. Endast en sådan vision som överskrider parti- och ministeriegränserna kan trygga de satsningar på forsknings- och innovationsverksamhet som behövs som grund för Finlands välfärd.

— Den parlamentariska FoUI-arbetsgruppen som regeringen tillsatt är ett unikt tillfälle för Finland att ta fram den nödvändiga visionen och säkerställa de praktiska metoderna för att genomföra den. Gruppens arbete har hittills framskridit mycket väl, och det är viktigt att säkerställa att det slutförs och genomförs på ett lyckat sätt.

— När det gäller lagstiftningsprojekt inom ramen för handlingsplanen för gröna/hållbara investeringar och EU-kommissionens handlingsplan för hållbar finansiering är det viktigt att det finns gemensamma spelregler i hela Europa och att regleringen säkerställer att investerarna har tillgång till väsentlig och objektiv information.

— Hushållens roll i investeringarna bör stärkas ytterligare. Exempelvis aktiesparkontot har i betydande grad hjälpt privata investerare.

— Ungdomar och kvinnor är underrepresenterade på kapitalmarknaden som privata investerare. Ett förmånligt och långsiktigt sätt att stärka allas ekonomiska kompetens och förståelse

Utlåtande FrUU 5/2022 rd

för hållbara investeringar är att öka undervisningen i ekonomi för alla i högstadiet eller på andra stadiet, särskilt nu när läroplikten har utvidgats.

Framtidsutskottet påminner om att även om många investeringar i att förebygga coronapandemins negativa effekter och att stärka försvaret genom lån har varit nödvändiga, beror en stor del av den offentliga skulden på andra orsaker. Finland har också blivit skuldsatt när det gjorts investeringar till exempel i den gröna omställningen samt i kommunernas välfärds- och utbildningstjänster. Framtidsutskottet anser att det är viktigt att systematiskt utvärdera effekterna av framtidsinvesteringar och säkerställa att skuldfinansiering inte används till att skapa nya permanenta utgifter eller att betala permanenta utgifter.

Framtidsutskottet anser det vara viktigt att öka hållbarheten i de offentliga finanserna och säkerställa den ekonomiska resiliensen genom att aktivt se till att vi hör till de bästa i euroområdet i fråga om den offentliga skuldnivån, till exempel genom att ställa skuldsättningen i de offentliga finanserna och ränterisken i relation till Tysklands skuld- och räntenivå. På så sätt skapas det samtidigt en buffert för kommande kriser och chocker.

Framtidsutskottet anser att man också under pågående kriser måste se till att Finland följer färdplanen för hållbar utveckling och är en föregångare i den gröna omställningen eftersom det främjar en hållbar sysselsättningsskapande tillväxt. Även de ekonomiska möjligheterna att fördjupa det transatlantiska samarbetet måste utnyttjas på bred front. När det gäller den gröna omställningen måste man också bedöma scenarier där omställningen fördröjs eller ändrar riktning till exempel på grund av internationella kriser.

Framtidsutskottet anser att det för en hållbar ekonomi i Finland nödvändigtvis krävs produktivitetsökning, som i sin tur förutsätter högklassig utbildning från småbarnspedagogik till universiteten, FoU-verksamhet och FoU-samarbete, företagsamhet och nationell ambition när det gäller att ställa upp mål.

Framtidsutskottet betonar att också införandet av ny teknik har stor betydelse både för produktivitetsutvecklingen och för den gröna omställningen. Framtidsutskottet har analyserat teknikens roll och möjligheter när det gäller att främja den gröna omställningen i rapporten Kohti parempaa tulevaisuutta (Mot en bättre framtid, TuVJ 5/2020) och framtiden för artificiell intelligens i rapporten Tekoälyratkaisut tänään ja tulevaisuudessa (AI-lösningar i dag och i framtiden, TuVJ 1/2022).

Framtidsutskottet betonar att Finland för att klara av framtida utmaningar måste vara ett lockande land för privata och institutionella investerare samt för företagens investeringar och internationell kompetent arbetskraft. De offentliga finansernas hållbarhet, investerarnas förtroende samt företagens affärsmiljö, konkurrenskraft och incitament för forsknings-samarbete måste tryggas.

Framtidsutskottet uppmuntrar till att bygga högklassiga och starka kompetenskluster för forskning, utveckling och utbildning och understöder ett intensifierat samarbete mellan

Utlåtande FrUU 5/2022 rd

Finlands Akademis flaggskeppsprogram och lokomotivföretag som finansieras av Business Finland. Man måste också se till att forskningsinfrastrukturen byggs och uppdateras.

Framtidsutskottet anser att resultaten av den parlamentariska FoUI-arbetsgruppen och arbetsgruppen för finansieringen av den gröna omställningen bör gås igenom noggrant och utnyttjas så brett, snabbt och konkret som möjligt.

Avslutningsvis konstaterar framtidsutskottet att utskottet förde en lång diskussion om att det är nödvändigt och allmänt accepterat att åtgärda hållbarhetsgapet, bryta skuldsättningen, öka produktiviteten och säkerställa resiliensen. Dessa mål kräver såväl anpassningsåtgärder som effektiva framtidsinvesteringar. Inte heller framtidsutskottet kan enas om vilka åtgärder som behövs, men utskottet efterlyser mod att offentligt öppna både de bästa och värsta tänkbara scenarierna samt olika alternativa åtgärder och värderingar som kan stödja Finlands framgång och bevarandet av välfärdsstaten i framtiden. Att ingå och utnyttja detta samhällsfördrag på ett transparent sätt är nästa regerings viktigaste sak oberoende av valresultatet. De alternativa scenarierna skapar klarhet i diskussionen om målen och värderingarna. Att öppna de antaganden som ingår i dem ökar såväl beslutsfattarnas som medborgarnas förståelse för det ömsesidiga beroendet mellan olika aktörer i samhället och de förändringar i tänkesätt och arbetssätt som olika scenarier förutsätter.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Framtidsutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 26.10.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Joakim Strand sv
medlem Marko Asell sd
medlem Katja Hänninen vänst
medlem Ville Kaunisto saml
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Ari Koponen saf
medlem Antti Lindtman sd
medlem Merja Mäkisalo-Ropponen sd
medlem Arto Pirttilahti cent
medlem Sari Tanus kd
medlem Sinuhe Wallinheimo saml
medlem Anu Vehviläinen cent
medlem Jussi Wihonen saf.

Utlåtande FrUU 5/2022 rd

Sekreterare var

utskottsråd Olli Hietanen

utskottets ständiga rådgivare Maria Höyssä.